

VỀ CÁC TÌNH TIẾT ĐỊNH KHUNG TĂNG NẶNG “TỔ CHỨC CÁ CUỘC” VÀ “THAM GIA CÁ CUỘC” TẠI CÁC ĐIỀU 206 VÀ 207 BLHS

Cao Thị Oanh (*)

Trong những năm gần đây, các hành vi tổ chức đua xe trái phép và đua xe trái phép trở thành những hành vi tương đối phổ biến trong xã hội, đặc biệt là ở các thành phố lớn. Những hành vi này chứa đựng khả năng gây ra các thiệt hại về tính mạng, sức khỏe, tài sản và an toàn công cộng. Thực tiễn cũng cho thấy một trong những yếu tố làm tăng tính nguy hiểm của các hành vi này là trong đa số các trường hợp việc đua xe trái phép thường gắn liền với việc cá cược trên kết quả cuộc đua, việc tổ chức đua xe trái phép thường gắn liền với việc tổ chức cá cược dựa trên kết quả cuộc đua. Nhiều trường hợp việc tổ chức cá cược bằng tài sản được thực hiện ở quy mô lớn, tài sản dùng để cá cược có giá trị lớn trở lên. Trước thực trạng đó, việc xử lý kịp thời, nghiêm minh các hành vi nói trên trở thành đòi hỏi bức xúc của thực tiễn.

Nhằm ngăn chặn sự gia tăng cả về số lượng và tính chất nguy hiểm cho xã hội của hành vi đua xe trái phép, BLHS năm 1999 quy định thêm hai loại tội phạm mới: Tội tổ chức đua xe trái phép (Điều 206) và tội đua xe trái phép (Điều 207). Tại các điều luật này, các tình tiết tổ chức cá cược và tham gia cá cược được quy định là các tình tiết định khung tăng nặng.

Tại Điều 206, tình tiết tổ chức cá cược được quy định tại điểm b khoản 2. Đây là trường hợp người tổ chức trái phép việc đua ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ đồng thời có hành vi tổ chức việc cá cược bằng tài sản dựa trên kết quả cuộc đua này.

Tại Điều 207, tình tiết tham gia cá cược được quy định tại điểm c khoản 2. Đây là trường hợp người đua trái phép xe ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ gây thiệt hại cho sức khỏe, tài sản của người khác hoặc đã bị xử phạt hành chính về hành vi này hoặc đã bị kết án về tội này, chưa được xoá án tích mà còn vi phạm đồng thời có hành vi cá cược bằng tài sản về kết quả cuộc đua xe trái phép này.

Như vậy, nếu như trước đây theo quy định của BLHS năm 1985 tất cả các hành vi tổ chức cá cược và tham gia cá cược bằng tài sản (nguy hiểm đáng kể cho xã hội) đều nằm trong phạm vi quy định của các tội tổ chức đánh bạc và đánh bạc (tất cả các hành vi có cùng tính chất đó được xử lý một cách thống nhất trên một cơ sở pháp lý hình sự chung duy nhất là Điều 200) thì hiện nay với quy định về các tình tiết định khung tăng nặng nói trên của các điều 206 và 207 phạm vi điều chỉnh của các tội tổ chức đánh bạc và đánh bạc có những thay đổi nhất định. Một số trường hợp tổ chức cá cược hoặc tham gia cá cược bằng tài sản trước đây bị xử lý về các tội cờ bạc nay được chuyển sang xử lý

(*) ThS, Trường Đại học Luật Hà Nội.

ở khung tăng nặng của tội tổ chức đua xe trái phép hoặc tội đua xe trái phép. Việc phân biệt các hành vi có cùng tính chất nói trên để xử lý ở các điều luật khác nhau như vậy chứa đựng những điểm bất hợp lý nhất định.

Đặt các tình tiết nêu trên trong mối quan hệ với các tội tổ chức đánh bạc và tội đánh bạc có thể thấy rõ việc xử lý các hành vi tổ chức cá cược bằng tài sản dựa trên kết quả đua xe trái phép có sự phân biệt như sau:

- Hành vi tổ chức cá cược bằng tài sản của những người tổ chức đua trái phép xe ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ (việc cá cược dựa trên chính kết quả cuộc đua do họ tổ chức) sẽ bị xử lý theo điểm b khoản 2 Điều 206 BLHS với tình tiết định khung tăng nặng “tổ chức cá cược”.

- Các trường hợp tổ chức cá cược trên cơ sở kết quả đua xe trái phép bằng tài sản khác có thể bị xử lý theo quy định tại Điều 249 về tội tổ chức đánh bạc (nếu hành vi cấu thành tội phạm). Những trường hợp này có thể là tổ chức cá cược trên cơ sở kết quả đua xe trái phép của người khác, người đua xe trái phép tổ chức cá cược dựa trên kết quả đua xe trái phép của mình.

Tương tự như vậy, việc xử lý các hành vi tham gia cá cược bằng tài sản cũng được phân biệt như sau:

- Hành vi cá cược bằng tài sản của những người đua trái phép xe ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ (việc cá cược dựa trên chính kết quả cuộc đua do họ thực hiện) có thể bị xử lý theo quy định tại điểm c khoản 2 Điều 207 BLHS với tình tiết định khung tăng nặng “tham gia cá cược” nếu hành vi đua xe trái phép của họ thoả mãn ít nhất một trong các điều kiện sau đây: 1) gây thiệt hại cho sức khoẻ, tài sản của người khác; 2) đã bị xử phạt hành chính về hành vi này mà còn vi phạm; 3) đã bị kết án về tội này, chưa được xoá án tích mà còn vi phạm.

- Các trường hợp tham gia cá cược dựa trên kết quả đua xe trái phép khác có thể bị xử lý theo quy định tại tội đánh bạc (nếu hành vi cấu thành tội phạm). Những trường hợp đó có thể là người đua xe trái phép đồng thời tham gia cá cược dựa trên kết quả đua xe của mình nhưng hành vi đua xe trái phép chỉ là hành vi vi phạm hành chính; tham gia cá cược trên cơ sở kết quả đua xe trái phép của người khác.

Sự phân tích trên cho thấy những hành vi có cùng tính chất là tổ chức cá cược hoặc tham gia cá cược bằng tài sản dựa trên kết quả đua xe trái phép lại được phân biệt, xử lý ở các điều luật khác nhau. Đặc biệt, trong trường hợp một người vừa đua xe trái phép vừa cá cược dựa trên kết quả đua xe này thì việc xử lý hành vi cá cược theo điều luật nào trong một số trường hợp lại phụ thuộc vào việc hành vi đua xe trái phép có cấu thành tội phạm hay không. Cách quy định này thể hiện tính thiếu khoa học vì nó có thể là nguyên nhân dẫn đến tình trạng xử lý không thống nhất đối với những hành vi giống nhau cả về tính chất và mức độ nguy hiểm cho xã hội.

Mặt khác, nếu như cách hiểu về các hành vi cờ bạc tương đối thống nhất do các điều luật về các tội cờ bạc được quy định khá rõ ràng thì cách hiểu về các tình tiết định

VỀ CÁC TÌNH TIẾT ĐỊNH KHUNG TĂNG NẶNG “TỔ CHỨC CÁ CƯỢC” VÀ “THAM GIA CÁ CƯỢC” TẠI CÁC ĐIỀU 206 VÀ 207 BLHS

Cao Thị Oanh (*)

Trong những năm gần đây, các hành vi tổ chức đua xe trái phép và đua xe trái phép trở thành những hành vi tương đối phổ biến trong xã hội, đặc biệt là ở các thành phố lớn. Những hành vi này chứa đựng khả năng gây ra các thiệt hại về tính mạng, sức khỏe, tài sản và an toàn công cộng. Thực tiễn cũng cho thấy một trong những yếu tố làm tăng tính nguy hiểm của các hành vi này là trong đa số các trường hợp việc đua xe trái phép thường gắn liền với việc cá cược trên kết quả cuộc đua, việc tổ chức đua xe trái phép thường gắn liền với việc tổ chức cá cược dựa trên kết quả cuộc đua. Nhiều trường hợp việc tổ chức cá cược bằng tài sản được thực hiện ở quy mô lớn, tài sản dùng để cá cược có giá trị lớn trở lên. Trước thực trạng đó, việc xử lý kịp thời, nghiêm minh các hành vi nói trên trở thành đòi hỏi bức xúc của thực tiễn.

Nhằm ngăn chặn sự gia tăng cả về số lượng và tính chất nguy hiểm cho xã hội của hành vi đua xe trái phép, BLHS năm 1999 quy định thêm hai loại tội phạm mới: Tội tổ chức đua xe trái phép (Điều 206) và tội đua xe trái phép (Điều 207). Tại các điều luật này, các tình tiết tổ chức cá cược và tham gia cá cược được quy định là các tình tiết định khung tăng nặng.

Tại Điều 206, tình tiết tổ chức cá cược được quy định tại điểm b khoản 2. Đây là trường hợp người tổ chức trái phép việc đua ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ đồng thời có hành vi tổ chức việc cá cược bằng tài sản dựa trên kết quả cuộc đua này.

Tại Điều 207, tình tiết tham gia cá cược được quy định tại điểm c khoản 2. Đây là trường hợp người đua trái phép xe ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ gây thiệt hại cho sức khỏe, tài sản của người khác hoặc đã bị xử phạt hành chính về hành vi này hoặc đã bị kết án về tội này, chưa được xoá án tích mà còn vi phạm đồng thời có hành vi cá cược bằng tài sản về kết quả cuộc đua xe trái phép này.

Như vậy, nếu như trước đây theo quy định của BLHS năm 1985 tất cả các hành vi tổ chức cá cược và tham gia cá cược bằng tài sản (nguy hiểm đáng kể cho xã hội) đều nằm trong phạm vi quy định của các tội tổ chức đánh bạc và đánh bạc (tất cả các hành vi có cùng tính chất đó được xử lý một cách thống nhất trên một cơ sở pháp lý hình sự chung duy nhất là Điều 200) thì hiện nay với quy định về các tình tiết định khung tăng nặng nói trên của các điều 206 và 207 phạm vi điều chỉnh của các tội tổ chức đánh bạc và đánh bạc có những thay đổi nhất định. Một số trường hợp tổ chức cá cược hoặc tham gia cá cược bằng tài sản trước đây bị xử lý về các tội cờ bạc nay được chuyển sang xử lý

(*) ThS, Trường Đại học Luật Hà Nội.

ở khung tăng nặng của tội tổ chức đua xe trái phép hoặc tội đua xe trái phép. Việc phân biệt các hành vi có cùng tính chất nói trên để xử lý ở các điều luật khác nhau như vậy chứa đựng những điểm bất hợp lý nhất định.

Đặt các tình tiết nêu trên trong mối quan hệ với các tội tổ chức đánh bạc và tội đánh bạc có thể thấy rõ việc xử lý các hành vi tổ chức cá cược bằng tài sản dựa trên kết quả đua xe trái phép có sự phân biệt như sau:

- Hành vi tổ chức cá cược bằng tài sản của những người tổ chức đua trái phép xe ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ (việc cá cược dựa trên chính kết quả cuộc đua do họ tổ chức) sẽ bị xử lý theo điểm b khoản 2 Điều 206 BLHS với tình tiết định khung tăng nặng “tổ chức cá cược”.

- Các trường hợp tổ chức cá cược trên cơ sở kết quả đua xe trái phép bằng tài sản khác có thể bị xử lý theo quy định tại Điều 249 về tội tổ chức đánh bạc (nếu hành vi cấu thành tội phạm). Những trường hợp này có thể là tổ chức cá cược trên cơ sở kết quả đua xe trái phép của người khác, người đua xe trái phép tổ chức cá cược dựa trên kết quả đua xe trái phép của mình.

Tương tự như vậy, việc xử lý các hành vi tham gia cá cược bằng tài sản cũng được phân biệt như sau:

- Hành vi cá cược bằng tài sản của những người đua trái phép xe ô tô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ (việc cá cược dựa trên chính kết quả cuộc đua do họ thực hiện) có thể bị xử lý theo quy định tại điểm c khoản 2 Điều 207 BLHS với tình tiết định khung tăng nặng “tham gia cá cược” nếu hành vi đua xe trái phép của họ thoả mãn ít nhất một trong các điều kiện sau đây: 1) gây thiệt hại cho sức khỏe, tài sản của người khác; 2) đã bị xử phạt hành chính về hành vi này mà còn vi phạm; 3) đã bị kết án về tội này, chưa được xoá án tích mà còn vi phạm.

- Các trường hợp tham gia cá cược dựa trên kết quả đua xe trái phép khác có thể bị xử lý theo quy định tại tội đánh bạc (nếu hành vi cấu thành tội phạm). Những trường hợp đó có thể là người đua xe trái phép đồng thời tham gia cá cược dựa trên kết quả đua xe của mình nhưng hành vi đua xe trái phép chỉ là hành vi vi phạm hành chính; tham gia cá cược trên cơ sở kết quả đua xe trái phép của người khác.

Sự phân tích trên cho thấy những hành vi có cùng tính chất là tổ chức cá cược hoặc tham gia cá cược bằng tài sản dựa trên kết quả đua xe trái phép lại được phân biệt, xử lý ở các điều luật khác nhau. Đặc biệt, trong trường hợp một người vừa đua xe trái phép vừa cá cược dựa trên kết quả đua xe này thì việc xử lý hành vi cá cược theo điều luật nào trong một số trường hợp lại phụ thuộc vào việc hành vi đua xe trái phép có cấu thành tội phạm hay không. Cách quy định này thể hiện tính thiếu khoa học vì nó có thể là nguyên nhân dẫn đến tình trạng xử lý không thống nhất đối với những hành vi giống nhau cả về tính chất và mức độ nguy hiểm cho xã hội.

Mặt khác, nếu như cách hiểu về các hành vi cờ bạc tương đối thống nhất do các điều luật về các tội cờ bạc được quy định khá rõ ràng thì cách hiểu về các tình tiết định

khung “tổ chức cá cược” và “tham gia cá cược” ở các điều 206 và 207 lại được hiểu theo những cách khác nhau do không có sự mô tả rõ ràng, cụ thể. Có thể khái quát hai quan điểm phổ biến hiện nay như sau:

+ Quan điểm thứ nhất cho rằng hành vi tổ chức cá cược phải được hiểu tương tự như hành vi tổ chức đánh bạc, hành vi tham gia cá cược phải được hiểu tương tự như hành vi đánh bạc. Cụ thể là hành vi tổ chức cá cược phải đòi hỏi dấu hiệu có quy mô lớn, hành vi tham gia cá cược phải thoả mãn dấu hiệu tài sản dùng để cá cược có giá trị lớn. Chỉ trong những trường hợp đó các hành vi này mới nguy hiểm đến mức cần xử lý về hình sự. Như vậy, những người theo quan điểm này giải thích các tình tiết nói trên bằng một phần nghĩa của các hành vi cờ bạc tương ứng.

+ Cách hiểu thứ hai cho rằng giữa các điều luật về các tội cờ bạc với các điều luật về tội tổ chức đua xe trái phép và tội đua xe trái phép không có mối quan hệ ràng buộc về cách hiểu. Do đó, hành vi tổ chức cá cược đơn giản được hiểu là tổ chức cho người khác cá cược dựa trên kết quả đua xe trái phép, hành vi tham gia cá cược được hiểu là cá cược bằng tài sản giữa những người tham gia đua xe trái phép về kết quả của hoạt động này. Nói cách khác, không cần có các điều kiện để các hành vi này trở thành hành vi trong khung tăng nặng của các điều luật tương ứng.

Với hai cách hiểu khác nhau rõ rệt như vậy, đặc biệt trong điều kiện chưa có văn bản hướng dẫn đường lối xử lý đối với các tội nói trên, trong thực tiễn xét xử có thể xảy ra tình trạng xét xử không thống nhất đối với loại hành vi này. Trong khi đó, quy định về các hành vi tổ chức đánh bạc và hành vi đánh bạc lại khá rõ ràng, chặt chẽ. Theo quy định tại Điều 248 BLHS, tội đánh bạc được hiểu là hành vi tham gia trò chơi được thua bằng tiền hay hiện vật thoả mãn ít nhất một trong các điều kiện sau đây: 1) tiền hoặc hiện vật dùng để đánh bạc có giá trị lớn; 2) đã bị xử phạt hành chính về hành vi quy định tại Điều 248 và Điều 249 BLHS mà còn vi phạm; 3) đã bị kết án về một trong các tội này, chưa được xoá án tích mà còn vi phạm. Theo quy định tại Điều 249 BLHS, hành vi tổ chức đánh bạc là hành vi rủ rê, lôi kéo, tụ tập người khác tham gia đánh bạc. Hành vi này là hành vi phạm tội nếu thoả mãn ít nhất một trong các điều kiện sau đây: 1) tổ chức đánh bạc với quy mô lớn; 2) đã bị xử phạt hành chính về hành vi quy định tại Điều 249 và Điều 248 BLHS mà còn vi phạm; 3) đã bị kết án về một trong các tội này, chưa được xoá án tích mà còn vi phạm. Như vậy, với cách quy định dưới dạng những cấu thành tội phạm độc lập, các điều luật này có thể bao quát được rất nhiều trường hợp thực hiện hành vi cờ bạc, cả những hành vi thoả mãn điều kiện về giá trị tài sản là phương tiện thanh toán cho việc được thua hay thoả mãn điều kiện về quy mô tổ chức lẫn những trường hợp mặc dù không thoả mãn các điều kiện đó nhưng cũng cần xử lý về hình sự vì thuộc trường hợp trước đó đã bị xử lý hành chính hoặc bị kết án, chưa được xoá án tích mà lại tiếp tục vi phạm.

Trong khi đó, đương nhiên các tình tiết định khung tăng nặng tổ chức cá cược hoặc tham gia cá cược ở Điều 206 và Điều 207 không thể được giải thích chặt chẽ như các hành vi tương ứng của các tội cờ bạc. Điều đó có nghĩa là nếu hiểu theo cách thứ

nhất nêu trên thì nhiều trường hợp hành vi được thực hiện có tính nguy hiểm đáng kể cho xã hội nhưng vẫn không bị xử lý về hình sự (những trường hợp quy mô không lớn hoặc tài sản dùng để cá cược không lớn nhưng đã bị xử phạt hành chính hoặc đã bị kết án về các hành vi có cùng tính chất, chưa được xoá án tích mà còn vi phạm). Trong khi đó, nếu hiểu theo cách thứ hai (mọi trường hợp đều bị xử lý về hình sự) thì cũng thực sự không hợp lý vì mặc dù điều luật không mô tả cụ thể nhưng các tình tiết trong luật hình sự cũng không thể hàm chứa những trường hợp hành vi có tính nguy hiểm không đáng kể cho xã hội.

Với tất những bất cập liên quan đến đường lối xử lý về hình sự đối với các hành vi nặng tổ chức cá cược và tham gia cá cược dựa trên kết quả đua xe trái phép hiện nay, chúng tôi cho rằng về mặt lập pháp nên bỏ các tình tiết định khung tăng nặng “tổ chức cá cược” và “tham gia cá cược” tại các điều 206 và 207 BLHS. Đương nhiên, với sự thay đổi đó, mọi trường hợp cá cược bằng tài sản hoặc tổ chức cá cược bằng tài sản (nguy hiểm đáng kể cho xã hội) đều nằm trong phạm vi quy định của các tội đánh bạc và tổ chức đánh bạc. Trên cơ sở pháp lý thống nhất như vậy những trường hợp một người vừa có hành vi tổ chức đua xe trái phép vừa có hành vi tổ chức cá cược hoặc vừa có hành vi đua xe trái phép vừa có hành vi tham gia cá cược như đã nêu trên sẽ bị xử lý về hình sự theo nguyên tắc phạm nhiều tội (nếu mỗi hành vi đều thoả mãn dấu hiệu cấu thành tội phạm). Cách quy định và xử lý như vậy vừa mang tính khoa học vì giữa các hành vi tổ chức cá cược và tham gia cá cược với các hành vi tổ chức đua xe trái phép và đua xe trái phép thực sự có sự độc lập tương đối, vừa tạo ra tiền đề cho việc xử lý thống nhất đối với loại hành vi này đồng thời loại bỏ những vướng mắc nêu trên trong thực tiễn xét xử.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ luật hình sự nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 1999.
2. Nguyễn Ngọc Hòa (chủ biên), *Giáo trình luật hình sự Việt Nam*, Đại học Luật Hà Nội, NXB Công an nhân dân, Hà Nội, 2001.

VNJ. JOURNAL OF SCIENCE. ECONOMICS – LAW, T.XVIII, N₀3, 2002

‘THE FRAME OF AGGRAVATING CIRCUMSTANCES ORGANIZING AND JOINING IN THE BET AT ARTICLE 206 AND 207 OF CRIMINAL CODE IN 1999

LLM Cao Thi Oanh

Hanoi University of Law

The author showed the inadequacies relating to the ways to solve the action of organizing and joining in the bet. Based on the research on factual situations of motorbike race evil, he affirmed that we should leave the frame of aggravating circumstances organizing and joining in the bet at Article 206 and 207 of Criminal Code in 1999 with his own scientific arguments.